ରାଜସ୍ଥାନ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବିକାଶ
ନିଗମ ଲିଃ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ଇନ୍ତେଜାମ ଅଲି ଜାଫ୍ରି

ଜୁଲାଇ 13, 2006,

[ଡ଼ାଃ ଏ. ଆର୍. ଲକ୍ଷ୍ମଣନ୍ ଏବଂ ଲୋକେଶ୍ୱର ସିଂ ପାଣ୍ଡା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଶ୍ରମ ଆଇନ:

ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ, 1947; ଧାରା 25 (B), 25 (F) ଏବଂ 33 C (2):

ଅସ୍ଥାୟୀ ଶ୍ରମିକ-- ଛଟେଇ-- ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି -- ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକକ ବିଚାରପତି ଏବଂ ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଛି --ଆବେଦନରେ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି ଯେ:ଯେହେତୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଶ୍ରମିକ ପ୍ରାୟ 4 ବର୍ଷର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କେବଳ 227 ଦିନ କାମ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜୀ ବର୍ଷରେ 240 ଦିନ ପାଇଁ କାମ କରିନଥିଲେ, ତେଣୁ ଧାରା 25 (F) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇନଥିଲା--ତେଣୁ, ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦିଆଯାଇଥିଲା-- ତଥାପି, ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବଦଳରେ, ଯଦି କିଛି ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ତାହା ଶ୍ରମିକଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଏହି ଆବେଦନରେ ଏହି ଅଦାଲତରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥିଲା ତାହା ଥିଲା ଯେ ଜଣେ ଶ୍ରମିକ ଯିଏ 240 ଦିନର ନିରନ୍ତର ସେବା ସମାପ୍ତ କରିଥିବା ଦାବି କରିଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି ଯେ ସେ କେବଳ 227 ଦିନର ସେବା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସେବାକୁ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଛି, ସେଠାରେ ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ 25 (F) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରୟୋଗ ହେବ କି ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ: 1. ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରମିକ ଜଣକ 240 ଦିନ କାମ କରିଛନ୍ତି । ତେବେ ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବାସ୍ତବରେ ଭୁଲ ଅଟେ । ନିଯୁକ୍ତିଦାତା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ମଧ୍ୟ ତଥ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରମିକ ଜଣକ ପ୍ରାୟ ଚାରି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ର 227 ଦିନ କାମ କରିଛନ୍ତି । ଯେହେତୁ ଉତ୍ତରଦାତା, ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜୀ ବର୍ଷରେ 240 ଦିନ କାମ କରିନାହାଁନ୍ତି, ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ 25F ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରୟୋଗ ହେବ ନାହିଁ । ଏକକ ବିଚାରପତି ତଥା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ମଧ୍ୟ ବକେୟା ମଜୁରୀ ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ଆଦେଶ ଦେଇ ଆଇନର ଏକ ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ମଧ୍ୟ ଅଯୌକ୍ତିକ ଅଟେ । ଏହା ଆଇନର ସ୍ଥିରୀକୃତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଯେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ନିଯୁକ୍ତି ଅସିଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ 25F ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ରଦ୍ଦ ଏବଂ ବାତିଲ କରାଯାଇଛି । ଧାରା 33ସି (2) ଅନୁଯାୟୀ ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟବାହୀ ନିଷ୍ଫଳ ହୋଇଯାଇଛି ।

2. ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ଅଦାଲତରେ ଆବେଦନ ବିଚାରଧୀନ ସମୟରେ ଯଦି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ କୌଣସି ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଆଦାୟ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 6654/2005

ତା 3.6.2004 ରିଖରେ, ରାଜସ୍ଥାନ ହାଇକୋର୍ଟର, ଜୟପୁରସ୍ଥିତ ବିଚାରପୀଠଙ୍କ, ଏସ.ବି.ଡବ୍ଲୁ.ପି. ସଂଖ୍ୟା 9210/2002 ର ଡି.ବି. ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ (ଆଜ୍ଞାଦେଶ) ସଂଖ୍ୟା 369/2004 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ଆସିଛି ।

ଶ୍ରୀଶ କୁମାର ମିଶ୍ର ଏବଂ ଜୟନ୍ତ ମୋହନ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ମକୱାନା, ଉତ୍ତରଦାତା ପାଇଁ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଡଃ ଏଆର ଲକ୍ଷ୍ମଣନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀଶ କୁମାର ମିଶ୍ର ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା- ଶ୍ରମିକଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ର ମକୱାନାଙ୍କୁ ଶୁଣିଛୁ ।

ଆମେ ଏହି ଆବେଦନରେ ଥିବା ନଥି ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ । ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ 240 ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ।ଆମ ମତରେ, ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବାସ୍ତବରେ ଭୁଲ ଅଟେ । ଆବେଦନକାରୀ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଏବଂ ଶ୍ରମ ଅଦାଲତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମଧ୍ୟ ତଥ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି ଯେ ଦାବି ବିବୃତିର ଉତ୍ତରର ପାରା 5 ରେ ଥିବା ନିମ୍ନଲିଖିତ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅନୁଯାୟୀ ଶ୍ରମିକ ପ୍ରାୟ ଚାରି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ 227 ଦିନ କାମ କରିଛନ୍ତି :-

"ଡିସେମ୍ବର, 1987	4 ଦିନ
ଜାନୁଆରୀ, 1988	27 ଦିନ
ଫେବୃଆରୀ, 1988	25 ଦିନ
ମାର୍ଚ୍ଚ, 1988	27 ଦିନ
ମାର୍ଚ୍ଚ, 1990	23 ଦିନ
ଏପ୍ରିଲ, 1990	23 ଦିନ
ମେ, 1990	20 ଦିନ
ଜୁଲାଇ, 1990	18 ଦିନ
ଅଗଷ୍ଟ, 1990	18 ଦିନ
ଡିସେମ୍ବର, 1991	14 ଦିନ
ଜାନୁଆରୀ, 1992	24 ଦିନ
ଫେବୃଆରୀ, 1992	4 ଦିନ
ମୋଟ	227 ଦିନ"

ଉତ୍ତରଦାତା ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜୀ ବର୍ଷରେ 240 ଦିନ କାମ କରିନାହାନ୍ତି, ଯାହା ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ, 1947ର ଧାରା 25Fର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ପୂର୍ବ ସର୍ତ୍ତ ଅଟେ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଶ୍ରମିକ ଜଣକ ଜଣେ 'ଅସ୍ଥାଇ ଗୃହ ସହାୟକ'

ଥିଲେ, ଯିଏକି ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜୀ ବର୍ଷରେ ଲଗାତାର 240 ଦିନ କାମ କରିନଥିଲେ । ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ 25 (B) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜୀ ବର୍ଷରେ 240 ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ । ତେଣୁ, ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 25F ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ କାରଣ ଉତ୍ତରଦାତା ତାଙ୍କ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ନିଯୁକ୍ତି ତାରିଖ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ 4 ବର୍ଷର ଅବଧିରେ କେବଳ 227 ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ 28.12.1987 ଠାରୁ ସେବା ସମାପ୍ତି ତାରିଖ ଅର୍ଥାତ୍ 07.02.1992 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଆମ ମତରେ, ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ବିଚାରପତି ତଥା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠରେ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତିମାନେ ମଧ୍ୟ ବକେୟା ମଜୁରୀ ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ଆଦେଶ ଦେଇ ଆଇନ ର ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ମଧ୍ୟ ଅଯୌକ୍ତିକ ଅଟେ ।

ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ ସୂଚିତ କରାଯାଇଛି, ଏହା ଆଇନର ସ୍ଥିରୀକୃତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଯେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ନିଯୁକ୍ତି ଅସିଦ୍ଧ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଶିଳ୍ପ ବିବାଦ ଅଧିନିୟମ 25F ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ । ଉତ୍ତରଦାତା-ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରମ ଅଦାଲତରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକ ଉପସ୍ଥାପନ କରିନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଶ୍ରମ ଅଦାଲତରେ ନଥିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିନଥିଲେ । ନଥିରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ଶ୍ରମ ଅଦାଲତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନଥି ମାଗି ନଥିଲେ କିମ୍ବା ଉତ୍ତରଦାତା-ଶ୍ରମିକ ନଥିକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଶ୍ରମ ଅଦାଲତରେ ଆବେଦନ କରିନଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତା-ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଖରେ କୌଣସି ଦୃଢ଼ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରିନଥିଲେ । ତଦନୁସାରେ, ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବାତିଲ ଏବଂ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ, ଆମେ ନିମ୍ନ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ଏବଂ ବକେୟା ମଜୁରୀ ପାଇଁ ଥିବା ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରୁଛୁ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା । ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ କୌଣସି ଆଦେଶ ନାହିଁ ।

ଆମେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରୁଛୁ ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ବିଚାରଧୀନ ସମୟରେ ଯଦି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ କୌଣସି ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଆଦାୟ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଧାରା 33 C (2) ଅନୁଯାୟୀ ଶ୍ରମ ଅଦାଲତର କାର୍ଯ୍ୟବୈଧୀ ନିଷ୍ଫଳ ହୋଇଛି ।

ଏସ୍. କେ. ଏସ୍. ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ଶ୍ରୀ ଜଟାଧାରୀ ସେଠୀ
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ), ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।